NICHIFOR CRAINIC-120

Nichifor Crainic e cel dintâi teolog
român din epoca modernă a istoriei
noastre care scoate teologia din cercul
strâmt şi ocolit al specialiştilor,
prezentînd-o, într-o formă
impunătoare, atenţiunii generale a
lumii intelectuale.... Nichifor Crainic
înnoieşte prin reactualizarea tradiţiei într-o teologie
care se mulţumea cu câteva coji din această tradiţie,
primite pe calea şi de multe ori prin interpretarea
ocolită a teologiilor apusene", săvârşind "o adevărată
restaurare a teologiei româneşti în duhul ortodox.
Dumitru Stăniloae

(22 decembrie 1889,
Bulbucata, judeţul
Vlaşca - 20 august
1972, Mogoşoaia)
Nichifor Crainic
e un personaj fascinant.
După ce a luat lumea
pribegiei şi a altei
identităţi, în 1946 îi moare
soţia, bolnavă de
tuberculoză. Nini, fiica lui,
rămâne fără niciun orizont, dar ştia că tatăl ei e
undeva în ţară, ascuns, nu fugit în Germania, cum
circulau zvonurile. În 1946, Nichifor Crainic ajunge
în judeţul Mureş, la Lepidea, sub numele de Ion

Vladimir Spânu, refugiat bucovinean, negustor de cherestea din satul Gălăneşti, judeţul Rădăuţi. Până la urmă, Nini, fiica lui, însoţită de Alexandru Cojan, îl vizitează, în 1946, după care cei doi se căsătoresc. Cadou de nuntă, în 1951, cinci ani de închisoare pentru deţinerea de „documente interzise" – manuscrise şi publicaţii de-ale lui Nichifor Crainic.
În 1947, s-a mutat de la Icland la Cerghid, la preotul Ioan Sămărghiţan, care i-a fost student, dar, sătul de viaţa de hăituit, i-a cerut preotului să-l anunţe pe jandarmul din sat de existenţa lui. A fost arestat, apoi în 1948 a fost pus în lanţuri şi dus la Aiud. Aici a stat 15 ani, fără a avea o sentinţă.
Manuscrisele sale au scăpat „nearestate"
pentru că în „entuziasmul" marii capturi, (un fost ministru), poliţistul din sat, cam sărac cu duhul şi neştiind el nimic despre Nichifor Crainic, nu s-a preocupat şi de percheziţia locului unde a fost prins „duşmanul poporului". După peregrinări numeroase, manuscrisele au fost recuperate după eliberarea, în 1962, din puşcărie a lui Nichifor Crainic. A fost înmormântat la „Sf. Vineri", în Bucureşti, la înmormântare participând şi preotul Sămărghiţan din Cerghid. Cerghidul de după decembrie 1989 a ţinut să marcheze trecerea lui Nichifor Crainic prin aceste locuri, pe casa preotului Sămărghiţan fiind aşezată o placă memorială.
În carcera de la Aiud l-a avut coleg de celulă
şi pe Filaret Gămălău, căruia i-a dictat multe dintre poemele scrise în închisoare, ca să le memoreze. Filaret Gămălău a ajuns preot la Moşuni. Aşa l-am cunoscut, în anii mei de început la TVR, realizând cu el un material filmat cu mărturisiri despre cum au împărţit celula de la Aiud. Acel material şi texte din creaţia lui Nichifor Crainic s-au constituit într-un montaj literar omagial, care urma să fie pus în scenă cu studenţi de la Universitatea de Artă Teatrală din Târgu-Mureş, într-o regie care urma să fie gândită de Zeno Fodor şi Mihai Gingulescu. N-a fost să fie. Poate la o altă aniversare.
Noi marcăm momentul, prin fragmente din
acel montaj.
NICOLAE BĂCIUŢ

Voce 1
„Filaret, am avut un vis şi în urma visului

am făcut o poezie! Ce zici, ai putea s-o memorezi?"
„Să încercăm!" – i-am răspuns.
Şi a zis aşa:
Voce 2
„Slavă ție, Doamne, pentru-această noapte
Somnul meu în unda lunii s-a scăldat,
În abisul nopții visu-nmiresmat
Mi-a cules miresme de naramze coapte -
Slavă ție, Doamne, pentru-această noapte.
A lăsat un înger porțile deschise,
Cântec fără sunet se-auzea-n sobor,
Unduiau azurul aripi fără zbor,
În abisul nopții năzărit în vise
A lăsat un înger porțile deschise.
Doamne, dă aevea pacea ta cerească,
Care întăreşte din fricoşi profeți,
Măduva ce-mpinge seva să-nflorească,
Doamne, dă-mi aevea pacea cea cerească.
Pacea lumii zace pe vărsări de sânge,
Şi rodeşte bobul viitoarei uri,
Pacea ta răsfrânge Raiul în făpturi,
Cel înfrânt e-o jele care frânge,
Pacea lumii zace pe vărsări de sânge.
Voce 1
Eu am repetat-o de trei – patru ori şi apoi m-am culcat. A doua zi, mă întreabă: „Ei, Filaret, ți-am zis ceva aseară, mai ții minte ceva din ce ți-am zis eu?"
Şi am început să reproduc poezia.
Voce 3
- Când vă dicta, de obicei, Nichifor Crainic poemele?
Voce 1
- Mai mult noaptea. Noaptea, când era linişte, atunci gândea şi-apoi mă trezea: „Hai, Filaret, să-ți mai spun ceva!" Şi-mi spunea şi eu ce puteam memorizam atunci, ce nu îmi scriam sau pe talpa bocancilor sau pe perete şi le memoram mai târziu.
Voce 3
- Cum reuşeați să memorați poemele mai lungi?
Voce 1
- Mi le scriam pe talpa bocancului sau pe perete, în sală, când gardianul se uita în altă parte, le memoram, şi-apoi răzuiam peretele. Dacă le găsea scrise ne pedepseau, ne

băgau la izolare. Ne băgau într-o cameră neagră, fără lumină. Două zile nu dădeau de mâncare şi una dădeau.

Am făcut şi eu vreo 21 de zile de ”neagră” de-aceea.
Voce 4
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Întrebat-am vântul, zburătorul,
Bidiviu pe care-aleargă norul
Către-albastre margini de pământ:
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Zis-a vântul: Aripile lor
Mă doboară nevăzute-n zbor.
Întrebat-am luminata ciocârlie,
Candelă ce legănă-n tărie
Untdelemnul cântecului sfânt:
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Zis-a ciocârlia: S-au ascuns
În lumina celui nepătruns.
Întrebat-am bufnița cu ochiul sferic,
Oarba care vede-n întuneric
Tainele necuprinse de cuvânt:
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Zis-a bufnița: Când va cădea
Marele-ntuneric, vei vedea.
Voce 5
Rugăciunea din amurg
Mă rog şi pentru viii şi pentru morții mei.
Tot una-mi sunt acuma părtaşii şi duşmanii,
Cu ei deopotrivă mi-am sfărâmat eu anii,
Şi dragostea şi vrajba le-am împărțit cu ei.
Pe morți, în rugăciunea de seară mi-i culeg.
Aceştia sunt, Doamne, iar eu printre morminte.
Au fost în ei avânturi şi-au fost pogorăminte.
Puțin în fiecare, în toți am fost întreg.
De viforele vieții ei sunt acum deşerți,
Dar dragostea, dar vrajba, din toate ce rămâne?
Zdrobită rugăciune la mila ta, Stăpâne,
Sunt şi eu printre morții rugându-mă să-i ierți.
Şi adunându-mi viii, la mila ta recurg,
Când crugul alb al zilei pământul încunună:
Tu dă-le, Doamne, dă-le cu toata mâna bună
Târzia-nțelepciune din tristul meu amurg.
Voce 4
Mustrările
Aceşti călăi sau măscărici,
Spoiți pe ochi cu bozii,

Răsar la pat, când mari, când mici,
Rânjindu-mi ca zăvozii.
Se-ncrâncenă-mpotriva mea,
Ţinându-mă statornic;
Eu nu cunosc pe nimenea
Şi nu mă ştiu datornic.
Au unii cioc, au alţii bot
Şi mască de paiaţă.
O, Doamne, creierul mi-e tot
Un bulgăre de gheaţă.
De unde-or fi şi ce-or fi vrând
Atâtea pocitanii,
Otrava urii mohorând
Figurile lor stranii?
Pesemne se-ntrupează-n vis
Din vechile mustrări amare
Căzute-n negru meu abis
Ca-ntr-un afund de mare.
Pesemne fapte cu păcat
Uitării date-n pază
Oricât de-adânc le-am scufundat
Răsar mereu în vază.
În noaptea asta iar s-au rupt
Cu arătări grozave
Din peştera de dedesubt
A inimii bolnave.
Şi iar călăi sar măscărici,
Spoiţi pe ochi cu bozii
Răsar la pat, când mari, când mici,
Rânjindu-mi ca zăvozii.
Voce 2
O păsărică
Spre pâinea mea cea mititică,
Veni la geam o păsărică.
Ar ciuguli o firmitură,
Căci pâinea-i pare cât o şură.
Dar când s-apropie cu jind,
Mă vede pe podea bolind
Şi se retrage cu sfială.
O, ea pricepe ce e boală.
Să fii flămând, flămând, flămând,
Cu foamea-n pântece şi-n gând!
Ce şi-o fi zis? "O firmitură
E pentru el o-nghiţitură".
Şi zbură pe neaşteptate
Spre ţarinile-nsămânţate.

Povestea ei aş vrea s-o ştie
Tovarăşul de puşcărie,
Căci ieri, la prânz, pe când boleam,
S-a nevăzut pâinea din geam.
Selecția textelor NICOLAE BĂCIUȚ

Sursa: Vatra Veche nr 2 (26), februarie, 2011